

Obsah

Dům hrůzy A. (sp. zn. 4346/2021/VOP/JCZ).....	1
Oprava památkově chráněné budovy chudobince (sp. zn. 14233/2022/VOP/MH)	3
Pořádková pokuta majiteli tantrického salónu (sp. zn. 6736/2021/VOP/MH)	5
Ztráta žádostí stěžovatelky po jejich vhození do schránky úřadu práce (sp. zn. 4045/2020/VOP/JL)	6
Zcela nemístný návrh OSPOD na zákaz styku dětí s matkou, již otec bránil ve styku (sp. zn. 7894/2021/VOP/TK)	6
Svěření dítěte do tzv. „neutrálního“ prostředí (sp. zn. 5835/2021/EHŠ).....	7
Odstranění tvrdosti zákona u příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním postižením (sp. zn. 4439/2020/VOP/MKZ).....	8
Neprodloužení pracovního poměru těhotné zaměstnankyni (sp. zn. 8798/2022/VOP/HB)	10
Zrušení běžného účtu ženě s postižením (sp. zn. 3574/2021/VOP/IPF)	10

1. Veřejná správa

Územní, stavební řízení, užívání stavby

Dům hrůzy A. (sp. zn. 4346/2021/VOP/JCZ)

Na ochránce se obrátil stěžovatel s podnětem k prošetření postupu úřadů při řešení situace v jeho sousedství, kde je rodinný dům dlouhodobě využíván jako ubytovna se všemi doprovodnými negativními jevy. K tomu uvedl, že „majitel nemovitost krátkodobě či dlouhodobě pronajímá 20 – 30 lidem v jeden okamžik“, „v objektu neteče voda a nemá funkční kanalizaci“, „majitel provozuje ubytovací činnost, aniž by na to měl oprávnění, aniž by platil daně a aniž by byla nemovitost zkolaudována pro tento účel“. V celé záležitosti dovozoval nečinnost státní správy.

Ochránce shledal, že stavební úřady ve věci zcela nečinné nebyly, pochybení nicméně spatřoval v činnosti stavebního úřadu Brno-sever, který i přes to, že byl se situací v místě prokazatelně obeznámen nejméně od roku 2018, nevyužíval existujících právních nástrojů natolik účinně (soustavně), aby dosáhl změny a zamezil přetrvávajícím deficitům spojeným se stavbou. Nedostatek ochránce vnímal také v posouzení postupů stavebního úřadu ze strany instančně nadřízeného odboru územního a stavebního řízení magistrátu, který v konání prvostupňového stavebního úřadu po svém přezkoumání neshledal jakékoliv závady. V obecné rovině ochránce poukázal též na pravidla, která stanoví ve vztahu pronajímatel – nájemce občanský zákoník. Tyto požadavky by vnímal jako základní hygienický (zdravotní) standard, k němuž má být i činnost dozorujících správních úřadů, včetně stavebních, směřována (mimo jiné z hledisek kontrol způsobu užívání stavby).

V dosavadním postupu živnostenského úřadu magistrátu, tak jak byl dokladován, ochránce pochybení nenalezl. Živnostenským úřadem byla nastíněna problematika poskytování ubytovacích

služeb v režimu živnostenského zákona a poskytování „prostého“ pronájmu jako činnosti, která není živností, a je tedy mimo dosah působnosti živnostenských úřadů. Za jedno z hlavních rozlišujících kritérií přitom bývá považováno poskytování doplňkových služeb a v omezené míře také délka pobytu. Živnostenskému úřadu se nepodařilo získat vyjádření žádného z obyvatel dotčené nemovitosti a v místě ani nebylo zjištěno nic, co by svědčilo o provozování podnikatelské činnosti (nadto vlastník domu má platné živnostenské oprávnění k provozování živnosti volné, a je tedy oprávněn i k poskytování ubytovacích služeb v režimu živnostenského zákona). Živnostenským úřadem byly také opakovaně prověřovány internetové inzerce nabízející ubytování včetně neformálních skupin na sociálních sítích, nepodařilo se mu však zjistit, že by existovala jakákoliv nabídka na předemtné adrese. Živnostenský úřad zmínil, že nemá informace o poskytování jakýchkoli doplňkových služeb obyvatelům domu, naopak je podle něj zřejmé, že jim nejsou poskytovány ani základní služby jako je tekoucí voda. K tomu podotkl, že ani pokud by v rámci dalšího prověřování zjistil, že k poskytování doplňkových služeb zde dochází a jedná se o provozování živnosti v nezpůsobilé provozovně, výsledkem (kromě sankčních důsledků) by bylo pouze to, že vlastník nebo případně jiná osoba tyto doplňkové služby poskytovat přestane a nadále se bude jednat o prostý pronájem vyloučený z dosahu živnostenských úřadů, což by paradoxně mohlo vést ke zhoršení situace v místě. Živnostenský úřad je přesvědčen, že řešení popisovaného problému patrně neleží v oblasti živnostenského práva.

Ochránce vycházel při svém šetření mimo jiné z toho, že zejména samospráva atakovaná stížnostmi obyvatel ze sousedství dlouhodobě deklarovala ve spojení se způsobem užívání předemtného rodinného domu určitou bezradnost. Přitom navenek prezentovala svoji ochotu záležitost v součinnosti s příslušnými orgány státní správy uspokojivě vyřešit, bylo nicméně současně z její strany poukazováno i na to, že k tomu patrně chybějí potřebné nástroje. Ochránce tak usiloval svým šetřením i na takové nástroje poukázat a další možné kroky úřadů a samospráv nastínit, nicméně se zdůrazněním primárního významu cílevědomého a soustavného výkonu kontrolní činnosti (který teprve vytváří potřebný tlak na zjednání reálné nápravy v lokalitě) včetně včasné exekuce vykonatelných správních aktů.

Ochránce zmínil, že si lze stěží představit, kdy jindy by už mělo dojít k zásahu stavebního úřadu na stavbě (spojenému s vyklizením stavby), než v situaci, kdy je předemtná stavba odpojena od vody, elektřiny a nemá funkční kanalizaci, přesto je užívána jejím vlastníkem (resp. pronajímána třetím osobám za účelem užívání) a ten nejeví snahu o zjednání nápravy, přičemž stavebnímu úřadu je takový stav dlouhodobě znám (mimo jiné je na něj upozorňován jinými subjekty – obyvateli a úřady). Ochránce poznamenal, že úřady by měly být na vznik podobných situací připraveny a ve spolupráci se samosprávou řešit tyto případy systémověji a zejména efektivněji (včetně poskytování přístřeší osobám dotčeným případným nařízeným vyklizením objektu). Praxí by se tak podle něj mělo stát i vyklizení takto užívaných nezpůsobilých staveb, jež významně zatěžují své okolí (a veřejné rozpočty), přitom profit v podobě příjmů z plateb uživatelů (mnohdy zřejmě i původem z dávek státu vyplácených k zajištění bydlení osobám v nouzi, tj. osobám s nedostatečnými příjmy) generují jen vlastníkům (kteří ještě mnohdy s úřady na řešení odmítají jakkoli spolupracovat).

Stavební úřady se zavázaly postupovat k odstranění zjištěných závad (zprůchodnění kanalizace) a přislíbily věnovat záležitosti i nadále svoji pozornost (zintenzivnění kontrolní činnosti, výkon vydaných rozhodnutí směřujících k odstranění závad stavby). I nadále se oslovené instituce ve svých vyjádřeních stavěly k některým v úvahu přicházejícím postupům rezervovaně, což ochránci nezbylo než vzít na vědomí (do záležitostí samosprávy ostatně není oprávněn intervenovat). Podle ochránce jde o obdobnou situaci jako v případě doposud v zásadě neřešeného problému krátkodobého pronajímání bytů ve městech k rekreačním pobytům, a nikoli

k bydlení, přes platformy sdílené ekonomiky (Airbnb, Booking). Ačkoli určité možnosti řešení existují, dostatečně silná vůle jich využít prozatím spíše není dána.

Památky

Oprava památkově chráněné budovy chudobince (sp. zn. 14233/2022/VOP/MH)

Na veřejného ochránce práv se obrátil pan A. v záležitosti týkající se postupu orgánů státní památkové péče a Národního památkového ústavu (dále jen „NPÚ“) při posouzení záměru obnovy a adaptace objektu (bývalý chudobinec) na apartmánový dům s kavárnou a vinárnou a byty.

Podstatou případu je spor mezi vlastníky objektu a památkáři ohledně řešení prosvětlení půdního prostoru daného historického objektu, který je nemovitou kulturní památkou zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek.

Ke stavebnímu záměru vydal po opakovaných konzultacích písemné vyjádření NPÚ v němž konstatoval, že záměr prezentovaný předloženou architektonickou studií je z hlediska odborné organizace státní památkové péče akceptovatelný a je možné jej dále projekčně rozpracovávat při dodržení následujících podmínek:

1/ Další stupeň projektové dokumentace bude již v době přípravy konzultován s odbornou organizací státní památkové péče.

2/ V souladu s odbornou a metodickou publikací Péče o střechy historických budov (Praha, 2003) budou při přípravě projektové dokumentace pro stavební povolení respektovány především hlavní zásady – tvar střechy spolu s hodnotou dochovaného historického krovu; krytina (druh, typ a způsob kladení); další části střechy.

3/ Bude zachována a ochráněna před poškozením barokní část krovu.

NPÚ v odůvodnění svého písemného vyjádření mimo jiné zmínil, že neuralgickým bodem předkládaného záměru je především využití podkroví pro bydlení, které s sebou nese nutnost intervence do střechy pro odvětrání a prosvětlení nových bytů. NPÚ uvedl, že návrh akceptuje i s vědomím, že má dojít k částečnému pohledovému uplatnění střešních oken ve střeše domu.

Orgán státní památkové péče (dále jen „městský úřad“) vydal k předmětnému záměru závazné stanovisko, ve kterém shledal záměr I. v rozsahu umístění střešních oken v obou rovinách střechy objektu nepřípustný a II. v rozsahu ostatních navržených úprav (bez umístění střešních oken) přípustný.

Městský úřad poukázal na to, že od roku 2006 (doba vydání kladného závazného stanoviska ve věci zřízení bytových jednotek a restaurace, které bylo podkladem pro vydání stavebního povolení) nedošlo ke změně kulturně-historických hodnot dotčené památky. Městský úřad konstatoval, že umístění novodobých prosvětlovacích prvků do v současné době celistvé plochy střechy by zcela narušilo historickou koncepci objektu a narušilo jeho autentický vzhled.

Proti závaznému stanovisku se stěžovatel odvolal, přičemž argumentoval tím, že městský úřad nepřihlédl k tomu, že předložená architektonická studie záměru se zásadně liší od původního záměru vlastníků objektu, přičemž nová studie záměru byla upravena ve smyslu předchozího zamítavého závazného stanoviska.

V odvolání stěžovatel poukázal na případy, kdy orgán státní památkové péče střešní okna na historické stavbě akceptoval (přestavba barokní sýpky na bytový dům, konverze jiných barokních staveb v ČR) s tím, že správní orgán by měl v obdobných případech postupovat

obdobným způsobem. Podle stěžovatele městský úřad dostatečně nevysvětlil, z jakého konkrétního důvodu se odchýlil od názoru NPÚ a své stanovisko přezkoumatelně a konkrétně nezdůvodnil. Stěžovatel je přesvědčen, že městský úřad měl konkrétně uvést, jak a u kterých kulturně-historických hodnot dojde realizací záměru k jejich poškození.

Na základě podaného odvolání se věci zabýval krajský úřad, jenž si s ohledem na rozdílný názor městského úřadu a NPÚ ohledně prosvětlení půdního prostoru střešními okny vyžádal odborné vyjádření od generálního ředitelství NPÚ, které se k záměru vyjádřilo v písemném vyjádření.

Generální ředitelství NPÚ ve svém vyjádření mimo jiné zmínilo, že při posuzování možností osvětlení, a tedy i povolení obytných podkroví, je třeba zohlednit míru pohledové exponovanosti střechy památky. V případě bývalého chudobince jsou podle generálního ředitelství NPÚ obě strany střechy skutečně velmi exponované a výrazným způsobem dotvářejí raně barokní architekturu objektu. Podle generálního ředitelství NPÚ by se okna v navrženém množství uplatnila z blízkých i z dálkových pohledů a znamenala by na dlouhou dobu estetické poškození až znehodnocení památky.

Krajský úřad odvolání stěžovatele proti závaznému stanovisku zamítl, přičemž konstatoval, že navrhovaný způsob prosvětlení půdní vestavby objektu by ohrozil památkové hodnoty objektu, a nelze ho z pohledu památkové péče připustit.

V daném případě by se ochránce mohl zabývat postupem městského úřadu jako příslušného orgánu státní památkové péče a jeho nadřízeného orgánu, jímž je krajský úřad, po posouzení věci nicméně důvody k zahájení šetření neshledal, neboť dospěl k závěru, že jak městský úřad, tak krajský úřad postupovaly v daném případě v intencích správního řádu a zákona o státní památkové péči a svá rozhodnutí dostatečně zdůvodnily.

V části, která se týká postupu NPÚ pak ochránce podnět odložil, protože se netýkal jednání orgánů státní správy, ale odborné organizace státní památkové péče, která není správním úřadem.

Pokud jde o kritiku nejednotného přístupu orgánů státní památkové péče a NPÚ při posuzování stavebních záměrů týkajících se půdních prostor a řešení jejich prosvětlení střešními okny či vikýři, ochránce uvedl, že námitka nejednotného přístupu správních orgánů není na úseku památkové péče ojedinělá a do jisté míry musím připustit, že se s výhradami vlastníků nemovitostí poukazujících na rozdílný přístup orgánů státní památkové péče k obdobným stavebním záměrům a stavebním úpravám památkově chráněných nemovitostí či nemovitostí nacházejících se v památkových zónách a rezervacích opakovaně setkávám. Při bližším zkoumání a zvážení všech souvislostí daného případu jsem však většinou konfrontován s tím, že zdánlivě shodné či obdobné případy nelze v konečném důsledku za shodné či obdobné považovat.

Zejména na úseku státní památkové péče je totiž třeba zohledňovat řadu dílčích aspektů a památkových hledisek, které nemusí být na první pohled zřejmé. Je mou zkušeností, že v každém jednotlivém případě novostavby či stavební změny nemovitosti podléhající nějakému režimu památkové ochrany je třeba zohlednit jak předmětnou stavbu - její historii, dochované stavební či umělecko-řemeslné prvky, tak celkový architektonický, urbanistický a historický kontext okolní zástavby, umístění konkrétní stavby v památkové zóně či rezervaci, vzhled stavby z blízkých i dálkových pohledů apod.

K námitce rozdílného přístupu a hodnocení stavebních úprav historických objektů ochránce uvedl, že nemůže odbornou činnost orgánů památkové péče nahrazovat, hodnotit nebo po odborné stránce jakkoliv komentovat. Jinými slovy instituci veřejného ochránce práv nelze vnímat jako soudce či arbitra veskrze odborného sporu o přijatelnost či nepřijatelnost staveb či stavebních úprav staveb z hlediska památkové ochrany.

Obecně platí, že v průběhu času se stejně jako je tomu v jiných oborech, například ve stavebnictví, vyvíjí názory, na metody, rozsah a způsob výkonu památkové ochrany stavebních objektů. To se týká jak vizuální podoby staveb, stavebních prvků, použití stavebních materiálů a způsobů jejich aplikace na památkově chráněné objekty.

Ochránce stěžovateli sdělil, že jím napadené závazné stanovisko městského úřadu obsahuje přezkoumatelné argumenty a úvahy, na jejichž základě jmenovaný orgán shledal předložený stavební záměr z hlediska památkové péče jako nepřijatelný.

Podle ochránce by v daném případě bylo vhodné postupovat dle doporučení generálního ředitelství NPÚ uvedených v jeho písemném vyjádření. Dle ochránce je třeba v návaznosti na vyjádření generálního ředitelství NPÚ vnímat určitý posun v názoru na způsob prosvětlení půdního prostoru stavby oproti názoru městského úřadu prezentovaném v předchozím závazném stanovisku, v němž shledal záměr umístění novodobých prosvětlovacích prvků do konstrukce střechy objektu jako nepřijatelný a připustil nasvětlení prostor pouze oválnými okny ve štítech objektu.

Podle ochránce nebyla debata vlastníka stavby s orgány památkové péče nad počtem a velikostí střešních oken ještě zdaleka uzavřena, a s ohledem na vyjádření generálního ředitelství NPÚ je žádoucí, aby v ní všechny zúčastněné strany konstruktivně pokračovaly.

Objektivnímu hodnocení stěžovatelem uplatněných námitek vůči návrhu prosvětlení podkroví střešními okny v rozměrech navržených generálním ředitelství NPÚ by podle ochránce prospělo zpracování vizualizace pohledů na střešní plášť objektu, která by obsahovala z hlediska památkové ochrany důležité pohledy na střechu objektu s okny dle návrhu vlastníka objektu a okny navrhovanými generálním ředitelstvím NPÚ.

Závěrem ochránce uvedl, že by uvítal, kdyby se všechny zainteresované subjekty pokusily o nalezení kompromisního a současně rozumného řešení sporu o prosvětlení půdních prostor objektu, a to v zájmu zachování a řádné údržby tohoto památkově chráněného objektu. Při dobré vůli lze podle ochránce nelézt řešení, které bude nakonec přijatelné jak pro vlastníka objektu, tak orgány památkové péče.

Odstranění stavby

Pořádková pokuta majiteli tantrického salónu (sp. zn. [6736/2021/VOP/MH](#))

Veřejný ochránce práv vedl šetření k podnětu, kterým jste se na něj obrátil stěžovatel (nájemce bytu) s žádostí o prošetření postupu stavebního úřadu při řešení nepovolených stavebních úprav provedených za účelem vestavby salonů pro tantrický osobní rozvoj v bytovém domě v Praze.

Ochránce ve zprávě o šetření uvedl, že stavební úřad v daném případě nepostupoval vždy v souladu se stavebním zákonem a správním řádem, když se za účelem zjištění skutečného stavu věci a rozsahu provedených stavebních úprav nepokusil zjednat vstup do nebytových prostor ve vlastnictví stavebníka za využití institutu pořádkové pokuty, přestože stavebník opakovaně vstup do stavby neumožnil. Celkovou dobu, po kterou se stavební úřad věcí zabývá, shledal ochránce jako nepřiměřenou, což je v rozporu se zásadou rychlosti správního řízení.

Ochránce obdržel zprávu stavebního úřadu, že vyzval stavebníka, aby se zúčastnil kontrolní prohlídky, stavebník se nicméně e-mailem omluvil a sdělil, že je nemocný a doložil doklad o rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti.

Stavební úřad ochránci dále sdělil, že vydal rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty, proti kterému se stavebník odvolal. Závěrem stavební úřad uvedl, že provede další pokus o zpřístupnění předmětných prostor.

Na základě skutečnosti, že stavební úřad v souladu s doporučením ochránce využil institut pořádkové pokuty k tomu, aby si zjednal přístup do prostor dotčených nepovolenými stavebními úpravami, rozhodl se ochránce šetření ukončit. Další postup se bude odvíjet od toho, zda se podaří provést kontrolní prohlídku, kterou stavební úřad znovu svolal.

Ochránce stavební úřad upozornil, že pořádkovou pokutu lze ukládat i opakovaně. Bude-li stavebník svým jednáním dál závažně ztěžovat postup stavebního úřadu, měl by mu podle doporučení ochránce stavební úřad pořádkové pokuty ukládat opakovaně.

Zaměstnanost

Ztráta žádostí stěžovatelky po jejich vhození do schránky úřadu práce (sp. zn. 4045/2020/VOP/JL)

Vzhledem k opatřením přijatým v době nouzového stavu na jaře roku 2020 se stěžovatelka nemohla osobně dostavit na úřad práce, proto žádosti o zprostředkování zaměstnání a o podporu v nezaměstnanosti vhodila do určené schránky kontaktního pracoviště. Při postoupení těchto dvou žádostí k vyřízení na jiné pracoviště úřadu práce došlo k jejich ztrátě.

Ochránce dospěl k závěru, že úřad práce pochybil tím, že nerozhodl o žádostech stěžovatelky o zařazení do evidence úřadu práce a o přiznání podpory, ačkoli je v době nouzového stavu prokazatelně vhodila do schránky pracoviště úřadu práce k tomu určené.

Jako pochybení spočívající v rozporu s principy dobré správy (princip odpovědnosti) ochránce také hodnotil to, že úřad práce stěžovatelku o ztrátě jejích dvou písemností neinformoval a nepřijal za své pochybení odpovědnost zahrnující omluvu a poučení o možnosti žádat náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem.

Nedosaženo nápravy.

Výkon sociálně-právní ochrany dítěte

Zcela nemístný návrh OSPOD na zákaz styku dětí s matkou, již otec bránil ve styku (sp. zn. 7894/2021/VOP/TK)

Na veřejného ochránce práv se obrátila matka 3 nezletilých dětí, se kterými nebyla již několik měsíců v kontaktu. Podle soudního rozhodnutí měla přitom nejmladší z dětí mít ve střídavé péči s otcem a s dalšími dvěma měla soudem upravený kontakt. OSPOD podle stěžovatelky ale nečinně přihlížel tomu, jak otec maří soudní rozhodnutí. OSPOD dokonce podal návrh na dočasný zákaz styku dětí s matkou.

Zástupkyně veřejného ochránce práv zjistila, že OSPOD pochybil ve všech šetřených oblastech. Pokud jde o kontakty matky s dětmi, zjistila, že pochybil, když podal návrh na zákaz styku matky s dětmi do skončení soudního řízení o úpravě péče o děti. Zástupkyně souhlasila se soudem, který návrh OSPOD označil za nedůvodný. OSPOD totiž nevyužil mírnějších nástrojů, které by situaci pomohly a nepředstavovaly by takto vážný zásah do práva rodiče a dítěte na kontakt. Z návrhu OSPOD vyplývalo, že důvodem zákazu styku by měly být problémy spojené s předáváním a

komunikací rodičů. Situace při předávání totiž byly velice vyhocené, probíhaly na veřejnosti (před základní školou) a několikrát za účasti Policie ČR a dalších rodinných příslušníků. Na OSPOD vyvíjela nátlak ohledně řešení těchto situací i základní škola. Zástupkyně upozornila, že za přílehavější řešení by v takovém případě byla například asistence při předávání, změna místa předávání a odborná pomoc rodičům zaměřená na jejich konfliktní vztah. Konstatovala, že OSPOD tak v podstatě tímto návrhem naznačil, že by měla být spíše „potrestána“ matka, která činila podle něj potíže při převzetí, než otec, který již několik měsíců jednal v rozporu se soudním rozhodnutím o úpravě péče a kontaktu.

V průběhu šetření se zapojil do řešení postupu OSPOD i krajský úřad. Ten začal OSPOD v daném případě metodicky vést a stejně jako zástupkyně veřejného ochránce práv označil podání návrhu na zákaz styku matky s dětmi za nesprávný krok. Souhlasil i s dalšími pochybeními zjištěnými zástupkyní veřejného ochránce práv. OSPOD následně uznal všechna pochybení a sdělil, že nadále pokračuje úzká spolupráce a vedení v tomto případě krajským úřadem jako metodickým orgánem. Zpráva zástupkyně veřejného ochránce práv byla čtena při soudním jednání. Soud následně svěřil všechny děti do výlučné péče matky a otci upravil styk.

Stav: Ukončení věci - § 18

Výkon sociálně-právní ochrany dítěte

Svěření dítěte do tzv. „neutrálního“ prostředí (sp. zn. [5835/2021/EHŠ](#))

Na veřejného ochránce práv se obrátila stěžovatelka (matka) v záležitosti nerealizace styku se svým synem.

Otec, kterému byl syn svěřen do péče, matce bezdůvodně bránil ve styku se synem podle platného rozsudku soudu od konce roku 2019. Předtím se styk syna s matkou realizoval. K výzvě soudu v rámci výkonu rozhodnutí v lednu 2020 zmocněnec otce sdělil, že rozsudek soudu o styku syna s matkou nebude otec dodržovat (jde podle něj o vyčpělý právní dokument). Soud již v dubnu 2020 situaci kvalifikoval jako **bezdůvodné odpírání a dlouhodobé zamezování kontaktu matky a syna otcem**. OSPOD však dlouhodobě opakovaně otce pouze poučoval o jeho zákonných povinnostech a rodiče nabádal k dohodě a spolupráci s odborným poradenským zařízením.

Na bezdůvodné bránění ve styku s matkou a na nastalou změnu názoru syna, neovlivněnou matkou, měl OSPOD podle ochránce nejprve reagovat **napomenutím** otce. Lze sice předpokládat, že by otec napomenutí ignoroval a ve svém protiprávním jednání dále pokračoval, to však nemůže být důvodem, aby OSPOD rezignoval na svou intervenční povinnost.

S ohledem na matkou podaný návrh soudu na změnu úpravy péče **měl OSPOD dále jako kolizní opatrovník u soudního jednání v červnu 2020 tento návrh matky podpořit a připojit se k němu**, neboť byl naplněn zákonný předpoklad změny poměrů (bezdůvodné trvalé či opakované bránění ve styku).¹

Soud následně rodičům uložil povinnost zúčastnit se rodičovské **terapie** v odborném zařízení a rozhodl o asistovaných kontaktech matky se synem. Soudem nařízenou terapii rodičů otec zcela odmítl, ta tedy neproběhla vůbec. Asistované kontakty syna s matkou proběhly pouze dva. Ze znaleckého posudku následně vyplynulo, že syn je proti matce manipulován otcem a že se u něj rozvinul syndrom zavrženého rodiče. Znalkyně konstatovaly, že syn zcela změnil postoj k matce po **bezpříkladné manipulaci otcem** a nyní jej jednoznačně preferuje.

---

¹ Podle ustanovení § 889 občanského zákoníku.

Škodlivému vlivu rodiče na dítě, přesněji jeho manipulaci, se bezesporu dá efektivně zamezit či ho korigovat omezením vlivu programujícího rodiče, a to změnou péče, případně není-li to možné, svěřením dítěte do vhodného prostředí. Ochránci bylo známo, že znalkyně nedoporučily takové podle jejich názoru radikální řešení. S respektem k doporučením znalkyň je však ochránce přesvědčen, že **v situaci nerealizace asistovaných styků syna s matkou a terapie rodičů jako méně invazivních opatření, která otec opakovaně sabotoval,² a v situaci shledání syndromu zavrženého rodiče znalkyněmi měl OSPOD přistoupit k podání návrhu soudu na předběžné opatření o svěřením nezletilého dítěte do vhodného prostředí.**

OSPOD přesto jako kolizní opatrovník u dalšího soudního jednání navrhol ponechání stávající nefunkční úpravy styku matky se synem za současného uložení povinnosti využití odborné poradenské pomoci. Tím OSPOD de facto navrhl zachování statu quo, tedy situace, kdy styk syna s matkou dlouhodobě vůbec neprobíhal a syn byl otcem manipulován proti matce. To vše i přesto, že odborné zařízení, **které s rodinou dlouhodobě pracovalo, rovněž doporučilo k obnovení vztahu mezi synem a matkou pobyt syna v krizovém centru** s tím, že jeho věk není překážkou a že docházení ambulantní formou by bylo méně úspěšné (což se ostatně později ukázalo).

Ochránce dospěl k závěru, že v souvislosti s nerealizací styku syna s matkou OSPOD **pochybil**, když v pozici kolizního opatrovníka nepodpořil návrh matky na změnu péče a nedostál své intervenční povinnosti, když otci neuložil napomenutí, neuspořádal případovou konferenci a po bezúspěšném vyčerpání mírnějších opatření nenavrhl soudu svěřením dítěte do vhodného (neutrálního) prostředí.

OSPOD nepřijal opatření k nápravě, ochránce proto v závěrečném stanovisku mj. navrhl, aby OSPOD **jednal v soudním řízení o změnu péče jako opatrovník nezletilého v souladu s postulátem rovné rodičovské péče a aktivně prostřednictvím vhodných návrhů soudu směřoval k zamezení dalšího vyřazování matky z péče o syna.**

OSPOD ochránce informoval, že již nyní pružně reaguje na nastalé změny, kdy po svěřením syna do zatímní péče matky (na její návrh) OSPOD nepodpořil návrh otce na vydání předběžného opatření o nastavení jeho kontaktů se synem, z důvodu potřeby zklidnění a stabilizace situace a navázání vztahu syna s matkou. OSPOD vyhověl i dalším navrhovaným opatřením k nápravě a tato jsou a budou naplňována.

Správa na úseku zaměstnanosti

[Odstranění tvrdosti zákona u příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním postižením \(sp. zn. 4439/2020/VOP/MKZ\)](#)

V šetřeném případě Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále také „ministerstvo“) a ministryně práce a sociálních věcí nevyhověly žádostem stěžovatele o odstranění tvrdosti zákona a neumožnily mu tak čerpat příspěvek ve výši 2.1 mil Kč na zaměstnávání OZP.

Šetřením jsme shledali pochybení ministerstva i ministryně spočívající v tom, že byly velmi formalističtí a neposoudily případ stěžovatelky jako výjimečný hodný zvláštního zřetele a neprominuly jí splnění podmínky bezdlužnosti. Tehdejší zástupkyně ombudsmana Mgr. Šimůnková na rozdíl od ministerstva a ministryně **považovala důvody uváděné stěžovatelkou v jejich**

---

² Jednání otce tak označil soud.

kumulaci za důvody vážné, které naplnily intenzitu „výjimečného případu hodného zvláštního zřetele“.

Navíc, během šetření zjistila, že **ministerstvo i ministryně při posuzování žádostí zaměstnavatelů o odstranění tvrdosti v mnoha jiných případech přihlédlo ke skutečnostem, které naopak v případě stěžovatelky nevzalo v potaz.** Z analýzy několika desítek rozhodnutí ministerstva ohledně prominutí splnění podmínky bezdlužnosti tak jasně vyplynulo, že **nepostupuje předvídatelně a jednotně při posuzování důvodů hodných zvláštního zřetele,** které by vedly k vyhovění žádosti o odstranění tvrdosti zákona pro účely poskytnutí příspěvku na zaměstnání OZP. Příklad stěžovatele toho byl důkazem.

Zástupkyně respektovala, že rozhodnutí, zda úřad vyhoví žádosti a tvrdost odstraní, je samozřejmě pouze v jeho kompetenci, a že není žádoucí jakýmkoliv zásadním způsobem omezit správnímu orgánu prostor pro správní uvážení. Konstatovala však, že i správní uvážení úřadů by mělo být **předvídatelné,** a pokud možno v určitém období jednotné.

V šetřeném případě ministerstvo neodstranilo tvrdost zákona a neprominulo stěžovatelce nesplnění podmínky bezdlužnosti, protože považoval jednání stěžovatelky za nedůsledné. Přičítal jí k tíži, že neprovedením včasné a důsledné kontroly odchozích plateb nezabránila vzniku nedoplatků. Dluhy na platbách byly po jejich zjištění okamžitě uhrazeny.

Jako opatření k nápravě zástupkyně navrhla zahájení přezkumného řízení a zrušení rozhodnutí o neprominutí splnění podmínky bezdlužnosti (neodstranění tvrdosti zákona). Příklad byl projednán rozkladovou komisí ministerstva, která v **postupu a rozhodnutí ministerstva nezjistila žádné skutečnosti, které by mohly vyvolat pochybnosti o jejich souladu s právními předpisy.** Ministryně proto zamítla rozklad stěžovatelky.

Zástupkyně rozhodnutí o zamítnutí rozkladu nepřijala. Protože ve vztahu ke stěžovatelce již nešlo realizovat žádné opatření k nápravě, navrhla alespoň nové opatření směřující pouze do budoucí praxe ministerstva.

Navrhla, aby ministerstvo vypracovalo za účelem naplnění zásady legitimního očekávání interní materiál, který by do budoucna podpořil a zajistil sjednocení rozhodovací praxe ministerstva při posuzování případů žádostí o odstranění tvrdosti zákona v rámci zaměstnávání osob se zdravotním postižením, které by mohly být považovány za výjimečné případy zvláštního zřetele hodné.

Jelikož ministerstvo odmítlo provést požadované opatření k nápravě, spočívající ve zrušení rozhodnutí o neodstranění tvrdosti zákona v přezkumném řízení, vyrozuměl veřejný ochránce práv vládu České republiky podle ustanovení § 20 odst. 2 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv. Vláda vzala předmětný materiál na vědomí.

O vyrozumění vlády jsme rovněž informovaly na webu v tiskové zprávě ze dne 19. 10. 2021 (https://www.ochrance.cz/aktualne/ministerstvo_prace_a_socialnich_veci_opakovane_odmita_opatreni_navrhovana_ombudsmanem_veřejny_ochrance_prav_proto_informoval_vladu/)

Ministerstvo až letos splnilo opatření k nápravě navržené v závěrečném stanovisku a vydalo interní instrukci pro postup v případě odstranění tvrdosti zákona u žádostí o příspěvek na podporu zaměstnávání lidí se zdravotním postižením. Společnost, jejíž případ diskuzi o pravidlech prominutí podmínky bezdlužnosti odstartoval, se po odmítnutí správními úřady obrátila na soud. Krajský soud v Brně v srpnu 2022 rozhodnutí ministerstva o zamítnutí žádosti o odstranění tvrdosti zákona zrušil a vrátil zpět úřadu práce ke znovuprojednání. Ministerstvo nepodalo kasační stížnost a rozhodnutí nabylo právní moci. **Je tak velká šance, že stěžovatelce bude příspěvek ve výši 2,1 mil. Kč dodatečně vyplacen.**

2. Diskriminace

Diskriminace – práce a zaměstnání

Neprodloužení pracovního poměru těhotné zaměstnankyni (sp. zn. [8798/2022/VOP/HB](#))

- I. **Zaměstnavatel se dopustí přímé diskriminace z důvodu pohlaví, když neumožní těhotné zaměstnankyni prodloužení doby trvání pracovního poměru sjednaného na dobu určitou, přičemž důvodem, proč zaměstnavatel nestojí o další setrvání zaměstnankyně v pracovním poměru, je její těhotenství, případně její (očekávaná) absence na pracovišti spojená s těhotenstvím či čerpáním mateřské dovolené.**

Stěžovatelka sjednala se svým bývalým zaměstnavatelem pracovní poměr na dobu určitou. Několik měsíců poté, co nastoupila do zaměstnání, otěhotněla. Zaměstnavatel následně odmítl stěžovatelce prodloužit pracovní poměr, byť jí prodloužení pracovního poměru předtím sliboval a běžně tak u jiných zaměstnanců na stěžovatelčině pozici postupuje. Jelikož existují indicie, že důvodem neprodloužení doby trvání pracovního poměru bylo těhotenství stěžovatelky, dospěl ochránce k závěru, že se zaměstnavatel vůči ní dopustil přímé diskriminace z důvodu pohlaví.

Stěžovatelka zvažuje podání antidiskriminační žaloby.

Diskriminace – zboží a služby

Zrušení běžného účtu ženě s postižením (sp. zn. [3574/2021/VOP/IPF](#))

- I. **Praxe, kdy banka vyžaduje, aby byl klient bez asistence třetí osoby schopen komunikace a obsluhování služeb přímého bankovníctví, je zdánlivě neutrální praxí, která negativně dopadá na klienty s postižením, kterým jejich postižení neumožňuje vést telefonát, resp. bez pomoci další osoby obsluhovat přímé bankovníctví (internetové či mobilní).**
- II. **Pokud člověk, který kvůli svému postižení není sám schopný obsluhovat přímé bankovníctví, sdělí své údaje osobnímu asistentovi nebo například blízké osobě (rodičům, dětem, partnerovi atp.), jedná se o kvalitativně jinou situaci, než když bez závažného důvodu umožní používat přímé bankovníctví někomu jinému osoba, která takové zdravotní omezení nemá.**

Stěžovatelka uzavřela s bankou smlouvu o zřízení běžného a spořicího účtu. Banka jí následně účty zrušila. Důvodem měla být skutečnost, že při telefonické komunikaci s bankou za stěžovatelku jednala jiná osoba a v některých případech se za ni sama vydávala a ověřovala se jejím rodným číslem. V jednom z hovorů tato osoba bance sdělila, že kvůli svému postižení by stěžovatelka při obsluhování internetového bankovníctví byla vždy odkázaná na pomoc třetí osoby. Banka takové jednání stěžovatelky považuje za podstatné narušení důvěry mezi klientem a bankou.

Podle názoru ochránce je třeba rozlišovat dvě situace – jednak situaci, kdy za klienta s postižením telefonicky jedná jiná osoba, která se představí svým jménem s tím, že jedná za klienta, a jednak situací, kdy se jiná osoba za klienta při telefonátu vydává (představí se jeho jménem a identifikuje se klientovými údaji). Požadavek banky, aby se osoba jednající s bankou nevydávala za někoho jiného, představila se svým jménem a neuváděla nepravdivé údaje o své identitě, považuje ochránce za oprávněný a nezbytný. Zároveň sám o sobě nepředstavuje překážku, aby klienti s postižením mohli využívat služeb telefonického bankovníctví, protože telefonující osoba se může představit svým jménem a uvést, že jedná za klienta. Pokud se týká požadavku banky, aby klient jednal s bankou vždy osobně a také internetové či mobilní bankovníctví obsluhoval výhradně sám, vyjádřil ochránce silné pochybnosti o tom, zda je toto pravidlo banky skutečně nezbytné. Je zřejmé, že z pohledu banky se jedná o nejsnadnější postup, jak chránit finanční prostředky klientů před zneužitím třetími osobami. Na druhou stranu je za nakládání se svými prostředky a bezpečné používání účtu odpovědný především klient.

Ochránce apeloval na banku, aby vzala do úvahy, že situace, kdy osoba s postižením sdělí své údaje pro obsluhu internetového či mobilního bankovníctví svému osobnímu asistentovi nebo osobě blízká, se liší od situace, kdy bez nějakého závažného důvodu umožní používat přímé bankovníctví někomu jinému osoba, která takové zdravotní omezení nemá.

Ochránce dospěl k závěru, že diskriminace se v případě stěžovatelky neprokázala. Neměl totiž dostatek informací ohledně toho, jestli by pro stěžovatelku přicházelo do úvahy přizpůsobení bankovních služeb jiným způsobem tak, aby je jakožto člověk s postižením mohla samostatně využívat.

Ochránce dále bance doporučil, aby na svých webových stránkách zveřejňovala informace o tom, zda jsou její jednotlivé pobočky bezbariérové. V současnosti je na stránkách banky u detailu jednotlivých poboček možné zjistit například to, zda je na pobočce Wi-Fi připojení, kavárna, půjčovna tabletu či čítárna, ale informace o bezbariérovosti, která je pro některé klienty s postižením zásadní, zcela chybí.